

Tècniques del Periodisme Audiovisual (21326)

Titulació/estudi: Grau en Periodisme

Curs: segon

Trimestre: tercer

Nombre de crèdits ECTS: 6

Hores de dedicació de l'estudiant: 150 hores

Llengua o llengües de la docència: català

Professors: Imma Amadeo, Eduard Boet, Lluís Caelles, Ariadna Fernández, Jaume Vilalta

1. Presentació de l'assignatura

"Tècniques del Periodisme Audiovisual" (TPA) forma la base del currículum acadèmic de l'Àrea de docència de Periodisme Audiovisual. Així, l'assignatura contribueix a preparar l'alumnat per accedir a tercer curs al Taller Integrat de Periodisme (Redacció integrada), juntament amb altres assignatures cursades al llarg de segon curs.

L'assignatura pretén aconseguir que l'alumnat adquireixi els coneixements i les habilitats fonamentals del periodisme audiovisual, concretament del periodisme radiofònic i televisiu. TPA introdueix les especificitats teòriques i pràctiques dels elements que constitueixen els codis propis del llenguatge audiovisual així com de les tècniques i rutines de producció de les redaccions informatives. Es tracta, doncs, de l'estudi teòric i l'experimentació bàsica de les especificitats de la informació audiovisual i del treball habitual dels serveis informatius d'una emissora de ràdio o cadena de televisió.

L'assignatura pretén també que l'alumnat sigui capaç de reflexionar sobre l'entorn professional i social on treballarà i de projectar-hi una mirada analítica. TPA es planteja, a més del programa formal, introduir de manera transversal altres temes necessaris per a la formació integral del futur periodista.

L'assignatura es planteja, en resum, aconseguir un objectiu general i sis objectius específics que es relacionen a continuació.

OBJECTIU GENERAL

- Iniciar-se en els coneixements i les habilitats fonamentals del periodisme audiovisual.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Descobrir les especificitats pròpies del sistema expressiu de la informació audiovisual.
- Introduir els alumnes en les tècniques de producció de programes informatius de ràdio i televisió.
- Conèixer el funcionament dels mitjans de comunicació audiovisuals i les eines amb les quals haurà de treballar.
- Adquirir les tècniques de redacció específiques del llenguatge audiovisual.
- Fomentar l'anàlisi crítica de productes audiovisuals que ajudin a completar el procés d'alfabetització audiovisual dels estudiants.
- Reflexionar sobre l'entorn professional i social on treballarà.

2. Competències que s'han d'assolir

Generals:

- Ser capaç de comunicar-se amb propietat de forma oral i escrita en qualsevol de les dues llengües oficials de Catalunya, és a dir, en català i castellà, tant amb audiències expertes com inexpertes.
- Dominar les eines informàtiques i les seves principals aplicacions imprescindibles per a l'activitat acadèmica ordinària.
- Ser capaç de treballar en equip, participant activament en les tasques assignades i negociant opinions discrepants, fins a arribar a posicions de consens.
- Tenir consolidats hàbits d'autodisciplina, autoexigència i rigor en la realització del treball acadèmic, així com l'organització i la correcta temporalització.
- Haver desenvolupat el sentit de la curiositat així com el desig de saber allò ignorat, imprescindibles en tot procés formatiu i en tota activitat professional amb projecció.
- Estar capacitat per progressar en els processos de formació i aprenentatge de manera autònoma i contínua.

Específiques del Grau:

- Coneixement dels processos informatius i comunicatius, així com de les principals teories que els formalitzen i critiquen.
- Coneixement i aplicació de les tecnologies i dels sistemes utilitzats per processar, elaborar i transmetre informació.
- Coneixement de l'ús correcte oral i escrit de les llengües pròpies.
- Coneixement de l'estructura dels mitjans de comunicació i dels seus principals formats.
- Coneixement de l'impacte social de les tecnologies informatives.
- Coneixement de l'estructura, funcionament i gestió de l'empresa de comunicació.
- Capacitat i habilitat per comunicar en el llenguatge propi de cadascun dels mitjans de comunicació.
- Capacitat i habilitat per utilitzar les tecnologies i tècniques informatives i comunicatives.
- Capacitat i habilitat per utilitzar els sistemes i recursos informàtics i les seves aplicacions interactives.
- Capacitat i habilitat per recuperar, organitzar, analitzar i processar informació i comunicació amb la finalitat de ser difosa, servida o tractada.
- Capacitat per identificar i analitzar els productes informatius en qualsevol gènere, llenguatge o suport, a l'efecte de procedir-ne a un estudi crític.

Específiques de l'assignatura:

- Coneixement del procés de producció periodística a la televisió i la ràdio.
- Familiarització amb els codis principals que configuren els llenguatges propis dels mitjans audiovisuals en relació amb els productes periodístics.
- Introducció a l'entorn tecnològic habitual i als instruments bàsics en la funció periodística en la ràdio i la televisió.
- Habilitat en la redacció de textos audiovisuals.
- Identificació i selecció de temes d'interès periodístic.
- Presa de contacte amb dilemes ètics o de cultura periodística.
- Familiarització amb el panorama empresarial i professional dels mitjans de comunicació audiovisuals.
- Capacitat d'anàlisi crítica dels formats de periodisme audiovisual.
- Rigor en l'estudi de la informació audiovisual d'actualitat.
- Iniciació en el maneig de l'edició o muntatge digital.
- Iniciació en el maneig de la càmera.

- Iniciació en les tècniques elementals de locució.
- Flexibilitat per al redisseny de processos als quals obliga constantment l'activitat periodística.
- Capacitat per al treball suportant una forta pressió del temps.
- Desenvolupament adequat en rodes de premsa.

3. Continguts

TEMA 1. EL PERIODISME AUDIOVISUAL

- Els elements del procés comunicatiu aplicats a la ràdio i la televisió. Com el canal i el codi determinen el missatge.
- Les especificitats dels mitjans audiovisuals respecte a la premsa escrita.
- Els elements del missatge audiovisual: paraula, música, efectes sonors, silenci, imatge. La conjugació de codis.
- La informació en la ràdio i la televisió. Característiques i limitacions de la informació audiovisual.

TEMA 2. PREPRODUCCIÓ I PRODUCCIÓ DELS PROGRAMES INFORMATIUS

- La fase prèvia al text audiovisual. Preproducció i planificació.
- Documentació.
- En què consisteix el treball dels ENG.
- L'utilatge del periodista de ràdio i de televisió.
- La compareixença pública del protagonista informatiu.
- Selecció de talls. Criteris segons aspectes formals i de contingut.

TEMA 3. EL RODATGE I EL MUNTATGE

- Funcions principals de la càmera professional. Recomanacions per al rodatge.
- Fases d'un enregistrament: recollida del material i comprovació del seu estat (càmera, bateries, micro, trípode, cintes).
- El rodatge. Ajustament d'imatge i balanç de blancs. L'enfocament. Ajustament del so.
- Funcions principals del sistema d'edició digital.
- Edició digital i postproducció. Veu en *off*, so ambient i declaracions. Rètols i sobreimpressions.

TEMA 4. GÈNERES INFORMATIUS AUDIOVISUALS

- Origen i evolució dels gèneres en ràdio i televisió.
- La informació en directe o diferida.
- La notícia versus la crònica i el reportatge. Elements que componen cada gènere. L'*stand up*.
- Les principals formes d'*envasar* una notícia (notícia editada, *off* conductor, declaracions encadenades).
- L'entrevista. Selecció del personatge. Documentació. L'interès del protagonista i del seu entorn.
- El debat o tertúlia. La polèmica com a generadora d'interès informatiu.
- El magazín com a contenidor de gèneres.
- Nous gèneres i formats periodístics. La tendència a la hibridació.
- La frontera entre la informació i l'entreteniment. La realitat com a espectacle.

TEMA 5. EL TEXT AUDIOVISUAL

- Especificitats de la redacció periodística per a mitjans audiovisuals.
- El text per ser escoltat. Escriure per a l'oïda.
- Característiques de la redacció periodística audiovisual. La microestructura: la claredat expressiva i la senzillesa, la concisió, la precisió i el lèxic. La frase, la seva longitud i estructura sintàctica.

- La macroestructura del text: el paràgraf i la cohesió. Formes d'organitzar la informació. L'estructura de les notícies en ràdio i televisió. La unitat i el ritme.
- Com explicar informacions complexes i donar xifres en els mitjans audiovisuals.
- Les cites o declaracions: talls de veu a la ràdio i inserts a la televisió.
- La redacció en televisió: explicar una història amb imatges. La relació entre el text i la imatge.

TEMA 6. LA VEU I ELS RECURSOS SONORS

- La presentació de la informació a la ràdio i la televisió.
- Prelocució. Les conseqüències de la redacció de textos audiovisuals.
- Característiques de la veu. El ritme, la intensitat i el to de lectura.
- La diferència entre llegir i explicar una notícia.
- El silenci i els recursos sonors.
- Tècniques elementals d'improvisació.
- Actitud davant el micròfon. Orientacions pràctiques per al comportament en l'estudi o plató.

TEMA 7. ORGANITZACIÓ INTERNA DE LA REDACCIÓ

- Estructura de l'emissora de ràdio i la cadena de televisió.
- Organigrama i funcions dels diversos professionals. El perfil polivalent del professional de la informació.
- El funcionament dels serveis informatius. El consell de redacció, la escaleta, l'equip d'edició.
- Rutines i tasques professionals del periodista de ràdio i televisió. Fonts d'informació. La dependència de les fonts institucionals.
- Criteris de selecció i valoració en ràdio i en televisió. Característiques de la informació televisiva.
- La notícia d'última hora, seguiment de la informació i inserció en la programació informativa habitual.

4. Avaluació

Aquest sistema es basa en l'elaboració d'una sèrie d'exercicis que es realitzaran al llarg de les sessions pràctiques. N'hi haurà uns d'individuals i d'altres fets en equip. Aquests últims consistiran en l'elaboració completa d'una **notícia** i un **reportatge de ràdio i un altre de televisió**. En les sessions on no és necessari lliurar cap exercici al final, s'avalua l'assistència i la participació i, a més, l'examen final pot incloure alguna pregunta sobre aquestes activitats formatives. El valor de les pràctiques en la nota final és del 80 per cent (45% bloc televisió i 35% bloc ràdio). En la valoració de cada bloc també es tindrà en compte l'elaboració d'una **memòria personal de ràdio i una de televisió** (1-2 pàgines cada una). Les memòries són obligatòries i han de respondre a aquestes tres preguntes:

- Què he après?
- Què crec que sé fer bé i què hauria de millorar?
- Com ha anat el treball en equip?

Durant el període fixat per la universitat, després de finalitzar les classes, es realitzarà un **examen**. Aquesta prova inclou preguntes tipus test sobre el temari de l'assignatura però també preguntes sobre les pràctiques, especialment d'aquelles en les quals no hi ha hagut un exercici resultant sinó que n'hi havia prou amb l'assistència. El valor de la nota final que correspon a l'examen és del 20 per cent.

RESUM AVALUACIÓ

Per poder optar a ser avaluat l'estudiant haurà de cursar un mínim de cinc sessions de ràdio i cinc pràctiques de televisió. Es considerarà no presentat aquell estudiant que no hagi assistit a classe de manera presencial almenys cinc sessions i que no hagi realitzat aquest mínim de pràctiques exigít. A més, haurà de redactar una memòria personal i l'examen. Per aprovar l'assignatura és necessari superar amb una qualificació mínima de 5 tots els blocs temàtics (ràdio + televisió + examen).

- Part ràdio: 35% (pràctiques parcials, reportatge, memòria)
- Part televisió: 45% (pràctiques parcials, reportatge, memòria)
- Examen: 20% (amb una puntuació mínima de 4 per aprovar)

Recuperació de l'assignatura

Sols aquells alumnes que hagin suspès poden recuperar l'assignatura dins els terminis establerts al nou marc d'avaluació de la Facultat de Comunicació. Els alumnes 'no presentats' hauran de cursar de nou l'assignatura el proper curs.

L'alumne suspès haurà de recuperar la/es part/s que no hagi superat:

1. Part pràctica (80 per cent de la nota).
 - a) Elaboració d'un reportatge de televisió de 2 minuts que inclogui imatges de recurs, declaracions i un *stand up*. El tema i altres aspectes formals es consensuaran amb el professorat (45% de la nota).

o/i

 - b) Elaboració d'un reportatge de ràdio seguint les instruccions del document "Exercici fitxa planificació reportatge" que es penjarà a l'aula global de l'assignatura (35% de la nota). Característiques:
 - Durada: entre 3 i 4 minuts
 - Talls de veu: màxim 8 talls - mínim 4 talls
 - Temàtica: lliure, però és obligat que tingui a veure amb el nostre entorn (producció propera)
 - Entradeta + cos
2. Part teòrica: l'examen representa el 20 per cent de la nota. Es tracta d'un examen sobre els conceptes teòrics i pràctics abordats a classe i també inclourà preguntes sobre qüestions d'actualitat dels mitjans audiovisuals.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

Bandrés, E.; García Avilés, J.A.; Pérez, G. i Pérez, J. (2000): *El periodismo en la televisión digital*. Barcelona: Paidós.

Casero, A. y Marzal, J. (coord.) (2011): *Periodismo en televisión. Nuevos horizontes, nuevas tendencias*. Edició impresa i edició e-book.

Hudson, G., & Rowlands, S. (2007): *The broadcast journalism handbook*. Harlow, England; New York: Pearson Longman.

Oliva, Llúcia i Sitjà, Xavier (2007): *Las noticias en radio y televisión: periodismo audiovisual en el siglo XXI*. Barcelona: Omega (5a. ed.).

Ortiz, M. A. y Pérez-Ornia, J. R. (2006): *Claves para elaborar la información en radio y televisión*. Madrid: Instituto Oficial de Radio y Televisión.

Vilalta Casas, J. (2006): *El espíritu del reportaje*. Edicions Universitat de Barcelona.

Vilalta Casas, J. (2007): *El reportero en acción*. Edicions Universitat de Barcelona.

5.2. Bibliografia complementària

Balsebre, A. (2004): *El lenguaje radiofónico*. Madrid: Cátedra.

- Block, M. (2000): *Writing broadcast news. Shorter, sharper, stronger*. Chicago: Bonus Books.
- Boyd, A. (2000): *Broadcast Journalism. Techniques of Radio and TV News*. Oxford: Focal.
- Cebrián Herreros, M. (1998): *Información audiovisual. Concepto, técnica, expresión y aplicaciones*. Madrid: Síntesis.
- García Jiménez, J.. (2000): *Información audiovisual*, volumen I. Madrid: Paraninfo.
- García Avilés, J. A. (2006). *El periodismo audiovisual ante la convergencia digital*. Elche: Universidad Miguel Hernández.
- González Conde, M. J. (2001): *Comunicación radiofónica, de la radio a la universidad*. Madrid: Universitas.
- Larrañaga Zubizarreta, J. (2006). *Redacción y locución de la información audiovisual : Escribir noticias para la radio y la televisión*. Bilbao: Universidad del País Vasco.
- León, B. (coord.) (2010) *Informativos para la televisión del espectáculo*. Edició impresa i edició e-book.
- Marín, C. (2006): *Periodismo audiovisual: información, entretenimiento y tecnologías multimedia*. Barcelona: Gedisa.
- Martínez Abadía, J.; Vila, P. y otros (2004): *Manual básico de tecnología y técnicas de creación, emisión y difusión de contenidos*. Barcelona: Paidós.
- Martínez-Costa, M. P. (coord.) (2002): *Información Radiofónica*. Barcelona: Ariel Comunicación.
- Peralta, M. (2006): *Teleinformatius. La transmissió informativa de l'actualitat*. Barcelona: Editorial Trípodos.
- Pérez, G. (2010): *Informar en la e-televisión: Curso básico de periodismo audiovisual*. Pamplona: EUNSA, Ediciones de la Universidad de Navarra.
- Perona, J.J. y Huertas, A. (1999): *Redacción y locución en medios audiovisuales*. Barcelona: Bosch.
- Rodríguez Pastoriza, F. (2003): *La mirada en el cristal. La información en televisión*. Madrid: Fragua.
- Sanabria, F. (1994): *Información audiovisual. Teoría y técnica de la información radiofónica y televisiva*. Barcelona: Bosch.
- Soengas, X. (2003): *Informativos radiofónicos*. Madrid: Cátedra.

5.3. Recursos didàctics

- Llibre estil Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals: <http://www.ccma.cat/llibredestil/>
- ésAdir: <http://esadir.cat/>
- The BBC News Styleguide: http://www.wsscc.org/sites/default/files/publications/bbc_the_bbc_news_styleguide_2003.pdf
- Directrices editoriales. Valores y criterios de la BBC:
- http://www.bbc.co.uk/spanish/specials/150_valores/pdf/valores_bbc_todo.pdf
- El College of Production és una web de la BBC amb recursos d'àudio / vídeo per a la capacitat i l'aprenentatge: - <http://www.bbc.co.uk/academy/collegeofproduction/>
- Secció de Comunicació dels diaris d'informació general.
- Informatius de ràdios i televisions generalistes.
- <http://www.portalcomunicacion.com>
- Quequicom: Capítol "No t'ho creguis a la primera" <http://blogs.tv3.cat/quequicom.php?itemid=44537>

Portal dels estudis de la comunicació de l'Institut de la Comunicació (InCom) de la Universitat Autònoma de Barcelona que ofereix informació i documentació especialitzada en els diferents àmbits de la comunicació, selecciona i sistematitza

informació sobre comunicació, enllaços a webs d'interès, entrevistes, articles, ressenyes bibliogràfica, etc.

- Arxiu INPUT (International Public Television) UPF.

L'Arxiu és una eina de referència adreçada a la comunitat de professionals de la televisió (productors, realitzadors, guionistes, editors...) i el món acadèmic (professors, investigadors, estudiants...). El fons de l'Arxiu inclou les cintes amb programes de televisió de tot el món que han estat seleccionats per INPUT pel seu valor innovador, pel seu coratge en tractar temes difícils o per la seva voluntat d'explorar nous territoris televisius. El lema d'INPUT ("Televisió en l'interès públic") es reflecteix en aquests programes, que s'adrecen a l'espectador com a ciutadà i no com a consumidor.

- <http://www.weblandia.com/radio/>

Pàgina de Salvador Escamilla amb motiu dels 100 anys de ràdio. Des d'allà s'accedeix als principals enllaços relacionats amb la ràdio (història del mitjà i la ràdio a Internet).

6. Metodologia

L'assignatura s'organitza en tres sessions setmanals:

- Una sessió expositiva, els dilluns, de dues hores de durada. Aquesta sessió serà conjunta per a tots els alumnes matriculats.
- Una sessió pràctica de quatre hores que es dedicarà preferentment a les pràctiques relatives al mitjà televisiu. S'organitza en tres grups de 27-28 alumnes.
- Una sessió pràctica de dues hores que es dedicarà preferentment a les pràctiques relatives al mitjà radiofònic. S'organitza en tres grups de 27-28 alumnes.

"Tècniques del Periodisme Audiovisual" es basa en un plantejament metodològic bàsicament inductiu, tal com requereix el model d'aprenentatge anomenat *Méthode Bologna*. La finalitat principal és que a través de la pràctica s'arribi a l'aprenentatge dels coneixements i habilitats. No obstant això, depenent del tema, no s'exclou l'enfocament metodològic tradicional basat en la deducció a partir d'una classe magistral on es presenten els continguts.

7. Programació d'activitats

A banda de les sessions que es marquen en el quadre següent, l'assignatura preveu **visites en grup voluntàries als serveis informatius de Televisió de Catalunya i a Ràdio 4 (RNE)**. Els dies i hores s'assignaran durant el primer dia de la sessió expositiva.

SETMANA	SESSIÓ EXPOSITIVA	SESSIÓ RÀDIO	SESSIÓ TELEVISIÓ	OBJECTIU DIDÀCTIC
0	31 març - 4 abril Presentació Rodatge, utilitatge, plans Prof: Ariadna Fdez.	Sistemes expressius del llenguatge radiofònic. Descoberta de 73183 la veu	Presentació de l'assignatura ABC càmera Rodatge seqüència 12 plans. ABC edició Ingesta. Plantejament bàsic de l'enquesta.	Pràctica de càmera. Iniciació a la planificació. Rudiments edició.
1	7-11 abril Muntatge Prof: Ariadna Fdez.	Modalitats i procés de creació de la notícia. L'escriptura radiofònica. Els rols dels periodistes. Les eines de la ràdio	Edició seqüència pati 12 plans + comentari. Teoria Enquesta: Debat i aprovació preguntes enquesta. Indicacions stand-up.	Art de preguntar i d'estar davant la càmera
2	14-18 abril VACANCES	VACANCES	VACANCES	VACANCES
3	21-25 abril FESTIU	Producció i locució d'una notícia	Rodatge Enquesta que inclou stand-up. Ingestar enquesta	Habilitat de preguntar i enquadrar. Primer stand-up.
4	28 abril – 2 de maig Formats audiovisuals Prof: Lluís Caelles	Producció i locució d'una notícia amb tall	Edició enquesta versió llarga i versió curta + comentari. Indicacions Semàfor	Ritme i capacitat de resumir
5	5-9 maig El text audiovisual Prof: Imma Amadeo	El reportatge, un relat radiofònic	Rodatge de El Semàfor + ingesta. Tècnics: la edició no lineal avançada	Planificació, codis, descripció espai. Possible stand-up, preguntes...travellings.

6	12 - 16 maig			
	Explicar històries, criteris de selecció de temes	Producció i locució del reportatge	Edició El Semàfor + comentari	
	Prof: Jaume Vilalta		Teoria: el retrat de personatge	
7	19 - 23 maig			(Pot ser periodista, presentador, realitzador, actor...)
	Organització redacció i edició	Audició comuna del reportatge	Rodatge: Retrat d'un comunicador + ingesta	Entrevista, ús de fragments aliens.
	Professor convidat			Aprendre de l'experiència aliena.
8	26-30 maig			
	La veu i recursos sonors	Producció d'un noticiari. (Guió i l'escaleta, l'entrevista, l'agenda de previsions)	Edició Retrat. Durada: 2'	Utilitzar música.
	Professor convidat			
9	2 – 6 juny			
	Reptes del periodisme audiovisual	Producció i locució d'un noticiari	Rodatge Notícia del dia	Un minut, estil TN, amb o sense stand-up.
	Prof: Eduard Boet			
10	9-13 juny	Audició comuna dels noticiaris	Edició Notícia + comentaris generals	
	FESTIU			
FINAL TRIMESTRE				